

چشم

چشم از اعضای بدن است که دارای قوه بینایی بوده، از آن در بابهای طهارت، صلات، صوم، حج، اطعمه و اشربه، قصاص و دیات سخن رفته است.

فهرست مندرجات

- ۱ - شستن چشم در وضو
- ۲ - بستن چشمهای میت
- ۳ - چشم در نماز
- ۳.۱ - کراهت بستن چشم در نماز
- ۴ - دارو و سرمه برای چشم در حال روزه
- ۵ - حیوان یک چشم برای قربانی
- ۶ - خوردن چشم حیوان
- ۷ - قصاص چشم
- ۸ - دیه چشم
- ۸.۱ - دیه از بین بردن چشم نابینا
- ۹ - پانویس
- ۱۰ - منبع

شستن چشم در وضو

شستن داخل چشم در وضو واجب نیست.

[۱] العروة الوثقی ج ۱، ص ۲۵۵.

باز بودن چشم هنگام شستن صورت در وضو مستحب است.

[۲] العروة الوثقی ج ۱، ص ۲۵۲.

بستن چشمهای میت

بستن چشمهای میت پس از مرگ، مستحب

[۳] جواهر الکلام ج ۴، ص ۲۳.

و فرار دادن کافور در چشم او

[۴] جواهر الکلام ج ۴، ص ۲۴۷.

مکروه است.

چشم در نماز

کسی که خوابیده نماز می‌خواند و نیز کسی که از به جا آوردن رکوع و سجود ناتوان است بنا بر مشهور باید با سر اشاره کند و با عدم امکان اشاره با سر، با بستن و باز کردن چشم، رکوع و سجود را به جا می‌آورد؛ بدین صورت که به قصد رکوع یا سجود، چشمهای خود را می‌بندد و به قصد بلند شدن از آن، آنها را باز می‌کند.

[۵] الحدائق الناضرة ج ۸، ص ۷۹-۸۰.

[۶] ریاض المسائل ج ۲، ص ۳۷۶.

گروهی گفته‌اند: هنگام سجده، فشار بیشتری بر پلک‌های خود بیاورد.

[۷] العروة الوثقی ج ۲، ص ۴۸۱-۴۸۲.

[۸] مستمسک العروة ج ۶، ص ۱۲۴.

بنا بر تصریح برخی، در صورت عدم امکان اشاره با هر دو چشم با یکی اشاره می‌کند.

[۹] کتاب الصلاة (شیخ انصاری) ج ۱، ص ۲۵۱-۲۵۲.

← کراهت بستن چشم در نماز

بستن چشم در حال نماز کراهت دارد.

[۱۰] جواهر الکلام ج ۱۱، ص ۹۲.

البته برخی، بستن چشم در حال رکوع را افضل دانسته و برخی دیگر، قائل به تخییر بین بستن و باز گذاشتن شده‌اند؛ لیکن نظر مشهور استحباب نگاه کردن به میان دو پا هنگام رکوع است.

[۱۱] بحار الانوار ج ۸۴، ص ۱۹۰-۱۹۱.
التفات به راست و چپ با چشم در نماز مکروه است.
[۱۲] العروة الوثقی ج ۲، ص ۳۶

دارو و سرمه برای چشم در حال روزه

دارو ریختن در چشم و نیز سرمه کشیدن آن در صورتی که مزه یا بوی آن به حلق برسد در حال روزه مکروه است.
[۱۳] العروة الوثقی ج ۲، ص ۵۸۸.

حیوان یک چشم برای قربانی

قربانی در حج باید تام باشد و قربانی ناقص، مانند حیوان یک چشم کفایت نمی‌کند.
[۱۴] جواهرالکلام ج ۱۹، ص ۱۳۹.

خوردن چشم حیوان

بنابر قول منسوب به مشهور، خوردن حذقه (سیاهی) چشم حیوان حلال گوشت حرام است. برخی، آن را مکروه می‌دانند.
[۱۵] جواهرالکلام ج ۲۶، ص ۳۴۸-۳۴۹.
[۱۶] مختلف الشیعة ج ۸، ص ۳۱۳-۳۱۵.

قصاص چشم

اگر کسی به عمد، چشم دیگری را از بین ببرد، مجنی علیه حق قصاص دارد و می‌تواند چشم جانی را از بین ببرد، هرچند جانی بیش از یک چشم نداشته باشد و با قصاص آن کور گردد.
[۱۷] جواهرالکلام ج ۴۳، ص ۲۶۷.

اگر فردی که هر دو چشمش سالم است، چشم سالم شخصی را- که یک چشمش به آفتی از جانب خدا یا مادرزاد کور است- از بین ببرد، مجنی‌علیه می‌تواند یک چشم جانی را از بین ببرد؛ لیکن در اینکه استحقاق نصف دیه را نیز دارد یا نه، اختلاف است.
بر قول اول ادعای اجماع شده است. اما اگر نابینایی یک چشم او بر اثر جنابت جانی دیگری باشد، وی جز قصاص یک چشم جانی حق دیگری ندارد.
[۱۸] جواهرالکلام ج ۴۳، ص ۳۶۸-۳۶۹.
[۱۹] مبانی تکملة المنهاج ج ۲، ص ۱۶۳.

اگر کسی چشم نابینای دیگری را از بین ببرد، چشم سالم وی در مقابل آن قصاص نمی‌شود، لیکن دیه آن را باید بپردازد.
[۲۰] جواهرالکلام ج ۴۳، ص ۳۷۱.

اگر جانی چشم کسی را با دستش در آورد، مجنی علیه حق مقابله به مثل دارد.
[۲۱] جواهرالکلام ج ۴۳، ص ۳۶۱.

دیه چشم

دیه دو چشم، دیه کامل و دیه یک چشم نصف آن است.
[۲۲] جواهرالکلام ج ۴۳، ص ۱۸۱.

اگر کسی، چشم سالم دیگری را- که چشم دیگرش مادرزاد یا به آفتی، همچون صاعقه نابینا است- از بین ببرد، دیه کامل بر عهده‌اش می‌آید؛ لیکن اگر منشأ نابینایی چشم دیگر مجنی علیه، جنابت فردی دیگر یا- بنابر تصریح برخی- قصاص باشد، بنابر قول مشهور تنها نصف دیه بر عهده جانی می‌آید. برخی در این صورت نیز قائل به ثبوت دیه کامل شده‌اند.
[۲۳] مبانی تکملة المنهاج ج ۲، ص ۲۷۵.

← دیه از بین بردن چشم نابینا

دیه از بین بردن چشم نابینا بنابر مشهور یک سوم دیه چشم سالم است.
[۲۴] جواهرالکلام ج ۴۳، ص ۱۸۵-۱۸۶.

دیه از بین بردن چشم حیوان متعلق به دیگری به قول برخی قدما، یک چهارم [۲۵] النهایة، ص ۷۸۱.
و به قول برخی دیگر نصف قیمت آن در یک چشم و تمام قیمت آن در هر دو چشم است؛ [۲۶] الخلاف ج ۲، ص ۳۹۷.
لیکن نظر مشهور، ثبوت ارزش است.
[۲۷] جواهرالکلام ج ۳۷، ص ۱۱۳-۱۱۴.
[۲۸] جواهرالکلام ج ۴۳، ص ۳۹۱.

پانویس

- ↑ العروة الوثقی ج ۱، ص ۳۵۵.
- ↑ العروة الوثقی ج ۱، ص ۳۵۲.
- ↑ جواهرالکلام ج ۴، ص ۲۳.

٤. ↑ جواهر الكلام ج ٤، ص ٢٤٧.
٥. ↑ الحدائق الناضرة ج ٨، ص ٧٩-٨٠.
٦. ↑ رياض المسائل ج ٢، ص ٣٧٦.
٧. ↑ العروة الوثقى ج ٢، ص ٤٨١-٤٨٢.
٨. ↑ مستمسك العروة ج ٦، ص ١٢٤.
٩. ↑ كتاب الصلاة (شيخ انصاري) ج ١، ص ٢٥١-٢٥٢
١٠. ↑ جواهر الكلام ج ١١، ص ٩٢.
١١. ↑ بحار الأنوار ج ٨٤، ص ١٩٠-١٩١.
١٢. ↑ العروة الوثقى ج ٢، ص ٢٦.
١٣. ↑ العروة الوثقى ج ٢، ص ٥٨٨.
١٤. ↑ جواهر الكلام ج ١٩، ص ١٣٩.
١٥. ↑ جواهر الكلام ج ٢٦، ص ٣٤٨-٣٤٩.
١٦. ↑ مختلف الشيعة ج ٨، ص ٣١٣-٣١٥.
١٧. ↑ جواهر الكلام ج ٤٢، ص ٢٤٧.
١٨. ↑ جواهر الكلام ج ٤٢، ص ٣٤٨-٣٤٩.
١٩. ↑ مباني تكملة المنهاج ج ٢، ص ١٦٣.
٢٠. ↑ جواهر الكلام ج ٤٢، ص ٣٧١.
٢١. ↑ جواهر الكلام ج ٤٢، ص ٣٤١.
٢٢. ↑ جواهر الكلام ج ٤٣، ص ١٨١.
٢٣. ↑ مباني تكملة المنهاج ج ٢، ص ٢٧٥.
٢٤. ↑ جواهر الكلام ج ٤٣، ص ١٨٥-١٨٦.
٢٥. ↑ النهاية، ص ٧٨١.
٢٦. ↑ الخلاف ج ٢، ص ٣٩٧.
٢٧. ↑ جواهر الكلام ج ٣٧، ص ١١٣-١١٤.
٢٨. ↑ جواهر الكلام ج ٤٣، ص ٣٩١.

منبع

فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بيت عليهم السلام، ج ٣، ص ١٧٨.

رده‌های این صفحه : اطعمه و اشربه | حج | دیات | صلاة | صوم | طهارت | قصاص